

Митні процеси в економічній політиці України

В доповіді на основі аналізу митної системи України підкреслюється необхідність її реформування для відповідності європейським стандартам, боротьби з корупцією, покращення міжнародного співробітництва та впровадження цифрових рішень.

Митні процеси є важливою складовою економічної політики будь-якої держави, адже вони безпосередньо впливають на торгівлю, бюджетні надходження та захист внутрішнього ринку. В Україні митна політика визначається законодавством та реалізується відповідними державними органами, зокрема Державною митною службою. Основними завданнями митних процесів є регулювання ввезення та вивезення товарів, захист економічних інтересів держави, забезпечення митної безпеки та сприяння розвитку зовнішньоекономічних відносин.

По-перше, митні процеси передбачають обов'язковий контроль за переміщенням товарів через митний кордон України. Це включає перевірку документів, здійснення митного огляду, визначення митної вартості товарів, а також нарахування та стягнення митних платежів. Митні платежі, такі як мито, акцизний податок та податок на додану вартість, є важливим джерелом наповнення державного бюджету.

По-друге, митні органи виконують функцію захисту внутрішнього ринку. Це здійснюється через механізми тарифного та нетарифного регулювання, такі як квотування, ліцензування, антидемпінгові заходи тощо. Завдяки цим інструментам держава може захистити національних виробників від надмірного імпорту та недобросовісної конкуренції з боку іноземних компаній.

Окрім того, важливою функцією митних органів є боротьба з контрабандою та іншими правопорушеннями у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Митні служби тісно співпрацюють з правоохоронними органами для виявлення та припинення незаконного переміщення товарів через кордон, що допомагає запобігти втратам для державного бюджету та підтримати економічну стабільність.

Важливо зазначити, що в останні роки в Україні активно впроваджуються реформи в сфері митної політики, спрямовані на спрощення митних процедур, покращення сервісу для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та підвищення прозорості роботи митних органів. Зокрема, це стосується впровадження електронних сервісів, що дозволяють швидше та ефективніше здійснювати митне оформлення товарів.

Таким чином, митні процеси є невід'ємною частиною державного управління, що сприяє розвитку національної економіки, захисту внутрішнього ринку та забезпеченню економічної безпеки України.

Митні процеси в Україні, попри значний прогрес у реформуванні та модернізації, стикаються з низкою проблем, які ускладнюють їхню ефективність та впливають на економічний розвиток країни. Основні проблеми включають:

Корупція залишається серйозною проблемою в митній системі України. Хоча впровадження електронних сервісів та прозорих процедур має на меті зменшити її рівень, факти хабарництва та неофіційних платежів все ще мають місце. Це створює нерівні умови для бізнесу та негативно впливає на інвестиційний клімат країни.

Митні процедури часто є надмірно складними, що призводить до затримок в оформленні вантажів та збільшення витрат для бізнесу. Складна система декларування, велика кількість документів, необхідних для митного оформлення, та численні перевірки можуть бути надмірним тягарем, особливо для малого та середнього бізнесу.

Хоча Україна активно впроваджує електронні сервіси, процес автоматизації митних процедур все ще не завершений. Недостатня інтеграція інформаційних систем та відсутність повної взаємодії між різними державними органами призводять до дублювання роботи та втрати часу.

Незважаючи на зусилля митних органів, контрабанда залишається значною проблемою. Це не лише завдає збитків державному бюджету, а й створює нерівні умови для легального бізнесу. Тіньова економіка підриває економічну стабільність та перешкоджає розвитку конкурентоспроможного ринку.

Якість підготовки митних працівників є важливим чинником ефективності митної служби. Відсутність належної підготовки, низький рівень кваліфікації та недостатнє знання сучасних методів митного контролю можуть негативно впливати на якість митного оформлення та контроль за дотриманням митних правил.

Митна служба може бути під тиском з боку різних політичних та бізнесових груп, що прагнуть отримати вигоду від пом'якшення митних процедур або уникнення митних зборів. Це може призводити до ухвалення неправомірних рішень та зменшення надходжень до державного бюджету.

Подолання цих проблем є важливим кроком на шляху до створення ефективною та прозорою митної системи, яка сприятиме економічному розвитку України та інтеграції країни до міжнародної спільноти.

Для вирішення проблем у митних процесах України необхідний комплексний підхід, який охоплює різні аспекти реформи та модернізації митної системи. Ось кілька ключових напрямків, які можуть допомогти вирішити існуючі проблеми (рис.1):

1. Боротьба з корупцією:

- Впровадження незалежних органів контролю та регулярні аудити діяльності митних органів можуть допомогти знизити рівень корупції.

Рис. 1. Шляхи вирішення основних проблем митних процесів в Україні

- Забезпечення прозорості процедур через впровадження електронних систем, які мінімізують людський фактор, може значно зменшити можливості для хабарництва.

- Посилення відповідальності за корупційні дії, включаючи жорсткіші покарання для порушників, може стримувати потенційних корупціонерів.

2. Спростування бюрократичних процедур:

- Проведення ревізії існуючих процедур з метою їх спрощення та усунення дублюючих функцій може зменшити адміністративний тягар на бізнес.

- Цей підхід передбачає інтеграцію всіх необхідних процедур в одну платформу, де суб'єкти господарювання зможуть швидко і ефективно взаємодіяти з усіма відповідними державними органами.

3. Автоматизація та цифровізація:

- Подальший розвиток та інтеграція інформаційних систем дозволять значно скоротити час на оформлення вантажів та зменшити можливість для маніпуляцій.

- Використання сучасних технологій може допомогти виявляти ризики та підозрілі транзакції автоматично, знижуючи потребу в людському втручанні.

4. Боротьба з контрабандою та тіньовою економікою:

- Встановлення сучасного обладнання для сканування вантажів, а також впровадження спільних митних постів із сусідніми країнами можуть зменшити кількість контрабандних товарів.

- Тісна співпраця митних органів із правоохоронцями та міжнародними організаціями може допомогти ефективніше боротися з організованою контрабандою.

5. Покращення підготовки кадрів:

- Регулярна підготовка та підвищення кваліфікації митних працівників забезпечать їхню компетентність у новітніх методах митного контролю.

- Запровадження системи стимулів та кар'єрного зростання для працівників митниці може підвищити їхню мотивацію до чесної та ефективної роботи.

6. Зменшення політичного впливу:

- Забезпечення незалежності митної служби від політичного впливу може допомогти уникнути прийняття неправомірних рішень на користь окремих груп.

- Залучення міжнародних організацій для нагляду за реформами в митній сфері може забезпечити їхню ефективність та відповідність найкращим світовим практикам.

Реалізація цих заходів потребує тісної координації між урядом, бізнесом та міжнародними партнерами, а також політичної волі для подолання існуючих проблем. Важливою складовою успіху є постійний моніторинг та адаптація реформ до нових викликів, що виникають у процесі їх впровадження.

З проведеного аналізу митної системи України можна зробити наступні висновки:

1. Необхідність реформування. Митна система України потребує подальших реформ для досягнення ефективності та відповідності європейським стандартам. Зокрема, необхідно спростити митні процедури, зменшити бюрократію, та впровадити сучасні інформаційні технології, які дозволять автоматизувати процеси і знизити рівень корупції.

2. Важливість боротьби з корупцією. Корупція залишається однією з ключових проблем митної системи, яка перешкоджає її ефективності. Боротися з цим явищем можна за допомогою посилення контролю, збільшення прозорості процедур і застосування жорсткіших санкцій проти порушників.

3. Покращення міжнародного співробітництва. Інтеграція України до європейських та світових економічних структур потребує зміцнення міжнародного співробітництва та впровадження єдиних митних стандартів, зокрема через програми на кшталт Авторизованих Економічних Операторів (АЕО), які сприяють спрощенню процедур для надійних підприємств.

4. Автоматизація та цифровізація. Впровадження цифрових рішень, таких як системи автоматизованого аналізу ризиків, є необхідним кроком для підвищення прозорості та ефективності митних процедур. Це також допоможе зменшити можливість для людських помилок та корупційних дій.

Висновки. Загалом, успішна реформа митної системи вимагає комплексного підходу, що включає законодавчі зміни, впровадження нових технологій, підвищення прозорості і боротьбу з корупцією, а також активну співпрацю з міжнародними партнерами.

Список літератури

1. PwC Україна. Ukraine Report 2023 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.pwc.com/ua/en/publications/tax-and-legal-alert/2023/ukraine-report-2023.html>. — Дата звернення: 07.09.2024.

2. EU4PFM. New customs mission in the EU: what challenges Ukraine is facing [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://eu4pfm.com.ua/interviews/new-customs-mission-in-the-eu-what-challenges-ukraine-is-facing/>. — Дата звернення: 07.09.2024.

3. DEVMA. Митно-податкові аспекти економічної інтеграції України до ЄС [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://devma.com.ua/en/journals/t-21-2-2023/mitno-podatkovyi-aspekti-ekonomichnoyi-integratsiyi-ukrayini-do-yes>. — Дата звернення: 07.09.2024